

COVID-19 Radyoloji Ünitelerinde Enfeksiyon Kontrolü

Güncellenme Tarihi: 22.04.2020

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

COVID-19 salgın döneminde radyoloji ünitelerine gönderilen tüm hastalar hastalık açısından şüpheli kabul edilerek enfeksiyon kontrol önlemleri alınmalıdır. COVID-19 hastasına, KKE kullanmaksızın 1 metreden yakın ve 15 dakikadan uzun süreli aynı ortamda bulunmak, damlacık yoluyla bulaşan COVID-19 için yakın temas kabul edilmektedir. Ayrıca hastaların konuşma, öksürme ve hapsirme gibi davranışları sırasında kontamine olan yüzeylere temas ile de bulaşabilir. Bu nedenle radyolojik tanı ünitelerinde COVID-19 enfeksiyon kontrolüne yönelik aşağıda belirtilen standart, temas ve damlacık önlemleri alınmalıdır.

1. Radyoloji ünitelerinde çalışan personel, COVID-19'a karşı kurum enfeksiyon kontrol komitesinin belirlediği düzenleme ve önlemler doğrultusunda çalışmalıdır.
2. Tüm personele COVID-19 belirtileri ve korunma yöntemleri hakkında periyodik eğitimler vermeli ve verilen eğitimler kayıt altına alınmalıdır.
3. Eğitimler Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve yayımlanan materyaller ile uyumlu olmalıdır.
4. Salgın süresince acil olmayan tüm elektif tarama, tanı ve kontrol amaçlı radyolojik tetkikler ertelenmelidir.
5. Tüm görüntüleme randevuları hasta giriş-çıkış ve oda dezenfeksiyonuna olanak sağlayacak süre göz önüne alarak düzenlenmelidir.
6. Bekleme salonunda tüm **hasta ve yakınları** hastanın her yönüne en az 1 metre olacak şekilde yerleştirilmeli, bekleyen hasta, hasta yakını ve görevli personel tıbbi maske takmalıdır (farklı sebeple tetkik için gelen hastalara yönelik).
7. Sağlık çalışanı için kişisel koruyucu ekipman (koruyucu önlük, tıbbi maske, eldiven, gözlük/yüz koruyucu) hazır bulundurulmalıdır.
8. Olası/Kesin COVID-19 hastası tıbbi maske takmalıdır.
9. Sağlık çalışanı, COVID-19 hastasına, çekim sırasında hastadan en az 1 metre uzak olacak şekilde bulunmalıdır. Eğer 1 m ve daha yakın olması gerekirse önlük, tıbbi maske, gözlük/yüz koruyucu ve eldiven kullanmalıdır.
10. Eldivenin doğru bir şekilde kullanımı, kullanım öncesinde ve kullanım sonrasında el hijyeni sağlanması çok önemlidir. Değiştirilmeyen eldivenler kontaminasyona yol açacağından hasta çevresine dokunmamaya ve el hijyenine özen gösterilmelidir.

11. El hijyeninin sağlanması için eller en az 20 saniye su ve sabunla yıkanmalı veya alkol içeren el antiseptiği ile en az 20 saniye ovulmalıdır.
12. Her hasta odadan çıkarıldıktan sonra temizlik ve dezenfeksiyon yapılmalıdır. Temizlik özellikle dokunulan yüzeylere yoğunlaşmalıdır. Su ve deterjanla temizlik sonrası hastane dezenfeksiyonunda tercih edilen bir dezenfektan kullanılarak yüzey dezenfeksiyonu sağlanabilir. 1/100 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) ya da klor tablet (ürün önerisine göre) kullanılabilir. Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Hassas yüzeyler için %70 lik alkol bir dakika bekletilerek yüzey dezenfeksiyonu için kullanılabilir. Hasta çıkartıları ile kirlenmiş yüzeylerde öncelikle kağıt havlu kullanarak temizlik, sonrasında 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) ya da klor tablet (ürün önerisine göre) ile dezenfeksiyon yapılır, kuruyana kadar beklenir.
13. Temizlik yapan personel tıbbi maske, önlük, eldiven ve gözlük/yüz koruyucu kullanmalıdır.
14. Hasta atıkları tıbbi atık kutusuna atılmalıdır.
15. Temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerinden sonra yeni hasta alınabilir.

Direkt grafi ünitelerinde COVID-19 enfeksiyon kontrol önlemleri

Olası/Kesin COVID olgularının direkt grafi incelemeleri mümkünse portable grafi cihazı ile izole edildikleri ortamda yapılmalıdır.

Diğer hastalara ait çekimler normal direkt grafi odalarında yapılabilir. Tüm çekimler sırasında sağlık personeli ve hastalar cerrahi maske takmalıdır.

Her hastadan sonra kullanılan cihaz ve temas edilen yüzeyler temizlenip dezenfekte edilmelidir.

Bilgisayarlı Tomografi ünitelerinde COVID-19 enfeksiyon kontrol önlemleri

Olası /Kesin COVID 19 vakalarında toraks BT kullanımı

Olası/Kesin vakalarda BT görüntüleme üniteleri olabildiğince hasta trafiğinden uzak üniteye çekilmelidir. Mümkünse, bir cihaz olası/kesin COVID hastaları için tahsis edilmeli, BT çekilecek diğer hasta trafiğinden ayrılmalıdır. Bu BT odasının izole edilebilmesi için giriş bariyer (containment zipper) konulmalıdır. Aynı şekilde BT odası ile çekim/teknik oda arasında da bariyer oluşturulmalıdır. Temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerinden sonra yeni hasta alınabilir.

Manyetik Rezonans (MR) görüntüleme ünitelerinde COVID-19 enfeksiyon kontrol önlemleri

1. MR cihazlarının üretici firma önerilerine göre temizlik ve dezenfeksiyonu yapılmalıdır.
2. Olası/Kesin COVID-19 hastası MR ünitesine metal (burun kısmındaki metal bantlar) içermeyen tıbbi maske ile MR cihazına alınmalıdır. Metal bant varsa geçici süre ile maske üzerindeki metal bant çıkartılıp, maske buruna flaster ile yapıştırılarak hasta MR ünitesine indirilmelidir.
3. Trakeostomili hastalarda yüz maskesi trakeostomi üzerine takılmalıdır.
4. MR ünitesindeki görevli personelin giyeceği KKE üzerinde, MR için uygun olmayan metal içerik (metal bant, düğme vb.) bulunmamalıdır.

Ultrasonografik işlemlerde COVID-19 enfeksiyon kontrol önlemleri

COVID-19 bulaşını önlemek için aşağıdaki önlemlerin alınması gereklidir.

1. Ultrasonografi cihazları taşınabilir olduğundan, virüs bulaşını önlemek amacıyla cihaz; olası/kesin COVID-19 vakasının bulunduğu yere götürülerek tetkik yapılmalı, olanak varsa bir ultrason cihazı sadece bu hastalara tahsis edilmelidir.
2. Ultrason uygulayacak sağlık çalışanı ile işlem yapılacak hastaya tıbbi maske takılmış olmalıdır.
3. Olası/Kesin COVID-19 hastasına ultrasonografi yapılacaksa kişisel koruyucu ekipman sağlık çalışanı tarafından tam olarak giyildikten sonra hasta odaya alınmalıdır.
4. Entübe edilmiş, nazal oksijen desteği altında tetkike gelen olası/kesin COVID-19 hastalarının değerlendirmesi sırasında sağlık çalışanı N95/FFP2 maske, gözlük/ yüz koruyucu, önlük ve eldiven kullanılmalıdır.
5. Tüm ultrasonografilerde sağlık çalışanı her hasta için tek kullanımlık steril olmayan eldiven giymelidir. Eldiven giymeden önce ve işlem sonrası eldiven çıkartılmasını takiben eller 20 saniye su ve sabunla yıkanmalı ya da alkol bazlı el antiseptiği ile ovulmalıdır. Eldiven ile ultrasonografi odası dışına çıkılmamalıdır.
6. Ultrasonografi odasına gerekmedikçe yardımcı personel, hemşire, refakatçi, stajyer vb. alınmamalıdır.
7. Ultrasonografi yaparken tek el probu ile hasta üzerinde çalışırken diğer el cihazda klavye üzerinde olmalı ve çapraz bulaşı önlemek amacıyla eller klavye ve probda sabit kalmalıdır. Mümkünse her hasta işleminde probun üzerine tek kullanımlık kılıf takılmalı, takılamadığı durumlarda her hastadan sonra cihazın, üretici firma önerilerine göre temizlik ve dezenfeksiyonu sağlanmalıdır.

Ekokardiyografik işlemlerde COVID-19 açısından dikkat edilecek noktalar

1. Transtorasik ve transözefageal ekokardiyografi (TEE) ve stress ekokardiyogramları sadece klinik katkı sağlayacaksa yapılmalıdır.
2. TEE sırasında aerosolizasyon sonucu SARS-CoV-2 bulaş olasılığı yüksek olduğundan bu işlemde kaçınılmalıdır. Mutlaka gerekliyse, uygulayıcı KKE (N95/FFP2 maske, eldiven, gözlük/yüz koruyucu, önlük) giyerek işlem yapılmalıdır.
3. Olası/Kesin COVID-19 vakalarının ekokardiyografik işlemleri hasta odalarında yapılmalıdır.
4. Ekokardiyografik inceleme süresi olabildiğince kısa tutulmalıdır.
5. Entübe edilmiş, nazal oksijen desteği altında tetkike gelen olası/kesin COVID hastalarının değerlendirmesi sırasında sağlık çalışanı N95/FFP2 maske, gözlük/yüz koruyucu, önlük ve eldiven kullanılmalıdır.
6. Tüm ekokardiyografilerde sağlık çalışanı her hasta için tek kullanımlık steril olmayan eldiven giymelidir. Eldiven giymeden önce ve işlem sonrası eldiven çıkartılmasını takiben eller 20 saniye su ve sabunla yıkanmalı ya da alkol bazlı el antiseptiği ile ovulmalıdır. Eldiven ile ekokardiyografi dışına çıkılmamalıdır.
7. Ekokardiyografi odasına gerekmedikçe yardımcı personel, hemşire, refakatçi, stajyer vb. alınmamalıdır.
8. Ekokardiyografi yaparken, tek el ekokardiyografi probu ile hasta üzerinde çalışırken, diğer el cihazda klavye üzerinde olmalı ve çapraz bulaşı önlemek amacıyla eller klavye ve probda sabit kalmalıdır. Mümkünse her hasta işleminde probun üzerine tek kullanımlık kılıf takılmalı, takılamadığı durumlarda her hastadan sonra cihazın, üretici firma önerilerine göre temizlik ve dezenfeksiyonu sağlanmalıdır.